

unprecedented development strategy breaking decisively from the Soviet model« (p. 333). Ser man nærmere på investeringsrater og forholdet mellem økonomiens hovedsektorer, viser det sig, at SPF reelt indebærer en intensivering af den sovjetiske udviklingsstrategi. En proportioneret og afbalanceret udvikling af økonomien byggende på øgede landbrugsinvesteringer og en dermed forbunden sænkning af industriens (især sværindustriens) akkumulationsrate iværksættes først i forbindelse med »justerings- og konsolideringsfasen« 1960-65. Og først da kan man tale om et grundlæggende brud med den »sovjetiske model«.

De anførte indvendinger til trods: Teiwes har med dette værk bragt Kina-forskningen et godt stykke videre. Uheldigvis bevirker det store sideantal, at bogen vil være svær at indpasse i undervisningssammenhænge. Her savner man ellers en bred fremstilling af den politiske udvikling i Kina, der inddrager de nyeste forskningsresultater.

Kjeld Erik Brødsgaard

James D. Seymour (ed.): The Fifth Modernization: China's Human Rights Movement, 1978-1979. New York, Earl M. Coleman Enterprises 1980. 301 s.

De Fire Moderniseringer var nøglebegrebet for udviklingen i Kina efter Mao Zedongs død og Firebandens arrestation i efteråret 1976. Begrebet refererede til en gennemgribende modernisering af landbruget, industrien, forsvaret, videnskaben og teknologien, der skulle bringe Kina på niveau med de mest avancerede industrilande i verden inden udgangen af år 2000.

I slutningen af 1978 opstod der krav om en femte modernisering, nemlig en politisk modernisering baseret på demokratiske principper og respekt for menneskerettighederne. Kravet om den femte modernisering blev formuleret i forbindelse med den omfattende vægaviskampagne, der startede i Peking i november 1978, og som efterhånden bredte sig til alle større byer i Kina. Kampagnen opstod oprindeligt ud fra et krav om, at »hændelserne« på den Himmelske Freds Plads i Peking i april 1976 skulle omvurderes. Med »hændelser« mente man de voldsomme sammenstød, der havde fundet sted d. 5. april 1976 mellem politi og store menneskeskarer, der havde samlet sig på den Himmelske Freds Plads for at hædre afdøde ministerpræsident Zhou Enlai. Disse sammenstød blev beskrevet som en »kontrarevolutionær begivenhed« i den samtidige kinesiske presse. To dage efter afsattes Deng Xiaoping for anden gang fra alle sine poster og tildeltes dermed ansvaret for »optøjerne«.

Allerede få dage efter vægaviskampagnens start i november 1978 bragte Folkets Dagblad lange artikler, der totalt omvurderede »episoden« på den Himmelske Freds Plads i april 1976. Der taltes ikke længere om »kontrarevolutionære handlinger«, men om »sande revolutionære handlinger, der udsprang af massernes revolutionære sindelag«.

Herefter gik der kun få dage, før tyngdepunktet i vægaviskampagnen forskød sig til en diskussion af de demokratiske rettigheder under socialismen. Samtidig organiserede vægavisskribenterne sig i stigende grad i grupper eller organisationer, der fra slutningen af november begyndte at udgive egne publikationer, de såkaldte undergrundsblade. Disse blade skulle i løbet af nogle få uger blive de vigtigste talerør for den fremvoksende demokratiske bevægelse. Bevægelsen havde sin »blomstringsperiode« i tidsrummet november 1978 - marts 1979. Derefter begyndte myndighederne at undertrykke den kinesiske dissidentbevægelse og arresterede lederne af de mest aktive grupper, bl.a. Wei Jingsheng, redaktøren af undergrundsbladet »Undersøgelser«.

Seymour har samlet og oversat en række tekster (i alt 69) fra den demokratiske bevægelses »blomstringsperiode«. Teksterne består af de forskellige demokratiske organisationers programerklæringer og artikler fra undergrundsbladene omhandlende emner såsom demokratiske reformer, borgerlige rettigheder, lighedsbegrebet, retssystemet, fængselsvæsenet, økonomisk ledelse, etc. Der er også interessante tekster omhandlende de kinesiske ledere, bl.a. Wei Jingshengs berømte kritik af Deng Xiaoping (»Ønsker vi demokrati eller nyt diktatur?«). Endelig er der et afsnit om den demokratiske bevægelses poesi. Hermed understreges det, at den demokratiske bevægelse ikke blot var en politisk bevægelse, men også en kulturel strømning, hvor den kinesiske ungdom forsøgte at bryde med de officielt fastlagte rammer for kunstnerisk udfoldelse.

Bogen indeholder en introduktion, der skitserer den historiske baggrund og den samtidige økonomiske og politiske kontekst for den demokratiske bevægelse. Introduktionen giver desuden en oversigt over de vigtigste personer og organisationer involveret i den kinesiske dissident-bevægelse.

Hvis man i bogform ønsker en indføring i den særlige kinesiske form for systemkritik med relevante teksteksempler, er dette nok værket, især på grund af den meget nyttige indledning, der på 30 sider sætter den demokratiske bevægelse ind i et historisk perspektiv.

Kjeld Erik Brødsgaard

Bill Brugger (ed.): China Since the Gang of Four. London, Croom Helm 1980. 281 s. 14.50 pund.

Australsk Kina-forskning har i de senere år fået et gevaldigt opsving. Det er således ikke nogen tilfældighed, at ud af de fire vigtigste internationale tidsskrifter vedrørende det moderne Kina publiceres det ene nu i Australien (*The Australian Journal of Chinese Affairs*). De tre andre er de amerikanske *Asian Survey* og *Modern China* og det engelske *China Quarterly*.

China Since the Gang of Four består af en samling af artikler fra australske Kina-forskere, hvoraf hovedparten tilhører den såkaldte Adelaide skole. Bogen er redigeret af Bill Brugger, der igennem de senere år har været uhyre produktiv, til dels med publikationer af mere introducerende art. Den er delt op i syv dele: Michael Sullivan (s. 20-50) diskuterer de senere års magtkampe i Kinas Kommunistiske Parti (KKP) ud fra en ideologisk synsvinkel. Det er hans antagelse, at forskellige opfattelser (tre) af den socialistiske overgangsperiodes karakter har præget de politiske kampe siden Mao's død i september 1976. Graham Young (s. 51-87) analyserer KKP's organisatoriske opbygning og ideologiske rolle siden 1976. Andrew Watson (s. 88-134) tager sig af den industrielle udvikling og de fire moderniseringer, og Bill Brugger (s. 135-173) beskæftiger sig med landbrugspolitikken. De synes begge at mene, at den postmaoistiske økonomiske diskussion og politik på mange måder refererer tilbage til begyndelsen af 1960'erne, hvor den kinesiske økonomi blev genrejst efter fejlslagene under Det Store Spring Fremad, 1958-60. Sylvia Chan (s. 174-201) behandler forholdet mellem litteratur og politik med hyppige henvisninger til 1950'erne og 1960'erne. Ronald Price (s. 202-230) diskuterer uddannelsespolitik og påpeger de mislykkede kulturrevolutionære forsøg på at etablere en alternativ uddannelsesstruktur. Endelig analyserer Greg O'Leary (s. 231-262) kinesisk udenrigspolitik og udenrigshandel i et forsøg på at indplacere Kina teoretisk i det internationale økonomiske system.

Der synes at være to fælles overordnede problemstillinger for bidragerne: for det